

Atlas Kompetanse har siden 2015 arbeidet med å styrke skole–hjem-samarbeidet, med særlig erfaring fra mangfoldige skolemiljøer. Gjennom arbeidet vårt møter vi foreldre med ulike språk-, utdannings- og livserfaringer, og bistår skoler med å utvikle inkluderende modeller som styrker foreldrenes mulighet til å delta i barnas skolegang.

En erfaring går igjen: Foreldre ønsker å bidra til barnas læring og faglige utvikling, men mange etterspør mer konkret veiledning i hvordan de kan gjøre det i praksis. På bakgrunn av denne erfaringen har vi utviklet prosjektet Foreldre.som.medlesere i samarbeid med skoler i Oslo og Deichman bibliotek.

De fleste foreldre vet at det er viktig å følge opp skolearbeidet, oppmuntre barna og lese hjemme. Usikkerheten oppstår når forventningene skal omsettes til handling: Hvordan støtter jeg barnet når det ikke forstår teksten? Hvilke spørsmål kan jeg stille? Hva gjør jeg når barnet ikke har lyst til å lese? Og hvordan kan jeg bidra når norsk ikke er språket jeg selv behersker best?

Prosjektet «Foreldre som medlesere»

I Foreldre.som.medlesere deltar foreldrene i ukentlige lesegrupper ledet av en leseleder med kompetanse i Shared Reading. Modellen bygger på et samarbeid mellom skole, hjem og bibliotek, der foreldrene selv får erfare litteratur og lesefellesskap før erfaringene overføres til lesingen hjemme.

I lesegruppene trener foreldrene på å stoppe opp ved teksten, undre seg, utforske ord, stille åpne spørsmål og invitere til samtale. Målet er ikke å lære én riktig måte å lese på, men å gjøre foreldrene tryggere på hvordan de kan skape gode leseopplevelser sammen med barna.

Det innebærer et skifte fra å være mest opptatt av om barnet har lest i 15 minutter, til å spørre hva barnet og forelderen får ut av de 15 minuttene de leser sammen. En familie kan bruke lang tid på én side fordi de utforsker ordene, innholdet og tankene teksten vekker. Målet er ikke bare mer lesing, men bedre forståelse, samtale og leseglede.

Prosjektet er fulgt opp og evaluert i samarbeid med foreldrene, skolene og biblioteket. Erfaringene så langt er positive. Skolene melder om økte leseferdigheter hos flere barn, og enkelte har knekt lesekoden. Foreldrene forteller at de har blitt tryggere i rollen som medlesere, at barna leser mer, og at samtalene rundt teksten gjør det lettere for barna å forstå og engasjere seg i det de leser. Noen barn har gått fra hovedsakelig å velge bildebøker til bøker med mer tekst.

Foreldrene forteller også at litteraturen åpner for samtaler om blant annet vennskap, utenforskap, følelser og andre temaer, og at de gjennom lesingen blir bedre kjent med barnas tanker og perspektiver. Biblioteket melder samtidig at foreldrene bruker biblioteket mer aktivt enn tidligere.

Erfaringene viser dermed potensialet i å se skole, hjem og bibliotek som en leseallianse: Skolen møter barnet i opplæringen, biblioteket gir tilgang til litteratur og lesefellesskap, og foreldrene bidrar til at lesingen får liv og kontinuitet hjemme.

Våre innspill

1. Gjør foreldreinvolvering til en integrert del av leseløftet. Foreldrene må ses som en ressurs i barns leseutvikling, ikke bare som mottakere av informasjon fra skolen.
2. Gå fra informasjon til konkret veiledning. Foreldre trenger ikke bare å få vite at de bør lese med barna, men støtte i hvordan de kan gjøre det.
3. Gi foreldre mulighet til å øve. Utvikle modeller der foreldre selv får erfare litteratur, litteratursamtaler og ulike måter å støtte barnets lesing på.
4. Legg større vekt på kvaliteten i lesingen. Antall minutter og sider bør ikke stå alene. Forståelse, samtale, refleksjon og leseglede må også få plass.
5. Gjør lesing til en positiv fellesopplevelse. Lesing hjemme bør i mindre grad oppleves som kontroll og i større grad som noe foreldre og barn kan utforske sammen.
6. Anerkjenn flerspråklighet som en ressurs. Foreldre må vite at de kan snakke om teksten, forklare begreper og reflektere sammen med barnet på det språket familien behersker best.
7. Tilpass veiledningen til ulike foreldre. Tiltak må ta høyde for ulik skolebakgrunn, leseerfaring, språkkompetanse og kjennskap til det norske skolesystemet.
8. Styrk samarbeidet mellom skole, hjem og bibliotek. De tre arenaene bør i større grad sees som en samlet leseallianse rundt barnet.
9. Invester i tiltak som går over tid. Varig endring i familiens lesepraksis krever mer enn enkeltstående foreldremøter, informasjonsark og lesetips.
10. Evaluer foreldrerettede lesetiltak. Vi trenger mer kunnskap om hvordan systematisk foreldreinvolvering påvirker barns leseferdigheter, leseglede og familiens lesepraksis over tid.

Gjennom flere års arbeid med skole–hjem–samarbeid har vi sett at foreldre ønsker å bidra til barnas faglige utvikling. Det de ofte etterspør, er ikke flere forventninger, men konkrete verktøy for hvordan de kan bidra. Erfaringene fra Foreldre.som.medlesere viser at når foreldre får disse verktøyene, kan både foreldrenes rolle, kvaliteten på lesingen hjemme og barnas møte med litteraturen endres.

Et nasjonalt leseløft bør derfor ikke bare handle om hva skolen skal gjøre for å få barn til å lese mer, men også om hvordan vi gjør foreldrene i stand til å være aktive ressurser i barnas lesing.